

Gäller för: Verksamhet Arbetsterapi och fysioterapi

Giltig från: 2025-06-09

Innehållsansvar: Bogdanka Jazvin, (bogja1), Fysioterapeut

Giltig till: 2027-06-09

Granskad av: Ann-Christine "Anki" Gunnarsson Holzhausen, (anngu101), Specialistfysioterapeut

Godkänd av: Gunilla Kjellby Wendt, (gunkj2), Verksamhetschef

Cancer - Sarkom - FYS

Förändringar sedan föregående version

Detta är en ny rutin

Avgränsningar

Rutinen gäller för all vårdpersonal inom Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU) som ansvarar för rehabilitering av personer som genomgått kirurgi för sarkom inom SU.

Bakgrund och syfte

Rutinen syftar till strukturerat omhändertagande och jämlik vård för patienter som är kirurgiskt behandlade för sarkom i rörelseapparaten.

Sarkom är ett samlingsnamn för maligna tumörer som utgår från skelett eller mjukdelar. Diagnosen är ovanlig, ca 350 nya fall diagnosticeras i Sverige per år.

En tredjedel av dessa är skelettsarkom och resten mjukdelssarkom. De vanligaste skelettsarkomen är osteosarkom, Ewings sarkom och kondrosarkom.

De metastaserar hematogent företrädevis till lungorna.

Operationerna är vanligtvis omfattande och innebär påverkan i patientens funktion vilket medför ett behov av fysioterapeutiska insatser.

Behandling skelettsarkom

Primär behandling innebär kirurgi kombinerat med pre- och postoperativ cytostatikabehandling vid cytostatikakänsliga tumörer.

Behandling mjukdelssarkom

Primär behandling innebär kirurgi kombinerat med strålbehandling. Vissa patienter med cytostatikakänsliga tumörer kan även behandlas med cytostatika.

Utförande

Målsättning

Optimera funktionell rörlighet och styrka.

Återgå till önskade aktiviteter

Kunna hantera kvarstående fysiska obehag och/eller smärta.

Restriktioner

Individuell bedömning utifrån läkarordination.

Viktigt att tänka på

Recidiv är ovanliga men förekommer.

Vid nytillkommen smärta eller ökad smärta från tidigare opererade området kan infektion eller recidiv misstänkas. Patienten bör få kontakt med ansvarig läkare eller sjuksköterska på ortopedmottagningen/Sahlgrenska.

Vanligen har patienterna EDA postoperativt vilket påverkar sensibilitet och motorik.

Bedömning/Utvärdering

Muskelfunktion

Rörlighet – goniometer

Patientspecifik funktionell skala (PSFS)

Fysioterapeutisk åtgärd

De fysioterapeutiska åtgärderna finns preciserade i: "Fysioterapeutisk behandlingsplan efter operation av sarkom" på sid 4.

Medvetet avsteg från rutinen dokumenteras i journalsystemet om rutinen är kopplad till patient. Övriga orsaker till avsteg från rutinen rapporteras i MedControl PRO.

Relaterad information

Patientbroschyr ["Till dig som ska opereras för sarkom"](#)

[Skelett- och mjukdelssarkom - RCC \(cancercentrum.se\)](#)

Arbetsgrupp

Bogdanka Jazvin, leg fysioterapeut Fysioterapi Sahlgrenska

Marika Jakobsson, leg fysioterapeut Fysioterapi Sahlgrenska

Anki Holzhausen, leg specialistfysioterapeut Fysioterapi Mölndal

Karin Wahlgård, leg fysioterapeut Fysioterapi Mölndal

I samråd med:

Christina Berger, överläkare, sektionschef tumörortopedi Sahlgrenska

Peter Berg, överläkare tumörortopedi Sahlgrenska

Utförande/Fysioterapeutisk behandlingsplan för patienter som opererats för sarkom

Preoperativt

Patient erhåller informationsbroschyr – ”Till dig som ska opereras för sarkom”

Postop dag 1

Postoperativ information inklusive uppföljning av preoperativ broschyr
Bedömning av förflyttning, gångfunktion, andningsfunktion, ledrörlighet, muskelfunktion, svullnad, smärta.

Andningsträning vid behov

Vid behov; utprovning av ortos efter operatörs ordination i samarbete med OTA.

Vid svullnad, utprovning av kompressionsmaterial.

Vid behov – assistera vårdpersonal vid utprovning av AV-pump.

Från dag 2 till hemgång

Träning av förflyttning, gång, trappgång, rörlighet och muskelfunktion.

Utprovning av individuellt träningsprogram

Utprovning av gånghjälpmedel

Bedömning av fysisk aktivitet

Inför utskrivning

Genomgång av individuellt utprovat hemträningsprogram

Amputerade patienter överrapporteras till Gåskolan

Vid förflyttning till annat sjukhus sker överrapportering till fysioterapeut på
hemsjukhus.

Överrapportering till fysioterapeut inom slutenvården Onkologen Sahlgrenska av
patienter som planeras få cytostatikabehandling

Vid behov av tidigt insatt poliklinisk fysioterapi, överrapportering till Fysioterapi

Mölndal eller fysioterapeut inom primärvård

Läkarbesök 3 veckor postoperativt på tumörortopedimottagningen

Läkarbedömning om behov av uppföljning hos fysioterapeut inom
specialistsjukvården på Fysioterapi Sahlgrenska, Fysioterapi Mölndal eller till
fysioterapeut inom primärvård.

Patienter som remitteras till Fysioterapi Sahlgrenska/onkologisk öppenvård:

Patienter i behov av specialistsjukhusets öppenvård som kräver fördjupad kunskap inom onkologisk fysioterapi såsom:

Behov av anpassad fysisk aktivitet och träning under pågående onkologisk behandling

Individuell bedömning av avancerade komplikationer och sena biverkningar till följd av onkologisk behandling.

Lymfödem

Patienter som remitteras till Fysioterapi Mölndal/ortopedisk öppenvård:

Patienter i behov av specifik specialistsjukhusets öppenvård som kräver fördjupad kunskap inom ortopedisk fysioterapi såsom:

Efter kirurgi med stora specialanpassade proteser

Lednära operationer med omfattande kirurgi

Stora kirurgiska ingrepp med omfattande mjukdelspåverkan

I Elvis används orsakskoden Ortonk. (Ortopedisk onkologi)

Poliklinisk fysioterapi

Fortsatt fysioterapeutisk bedömning och behandling utefter patientens behov. Skattning med PSFS.

Vid behov kan behandlande fysioterapeut eller patienten kontakta fysioterapeut inom tumörortopedi via 1177 eller reception Fysioterapi Sahlgrenska tel. 031-342 11 95.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Verksamhet Arbetsterapi och fysioterapi

Innehållsansvar: Bogdanka Jazvin, (bogja1), Fysioterapeut

Granskad av: Ann-Christine "Anki" Gunnarsson Holzhausen,
(anngu101), Specialistfysioterapeut

Godkänd av: Gunilla Kjellby Wendt, (gunkj2), Verksamhetschef

Dokument-ID: SU9807-1076540875-130

Version: 1.0

Giltig från: 2025-06-09

Giltig till: 2027-06-09